

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 22.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у И. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новчи месечно. —

Ивана Сајевићка.

(ПРИЛИКОМ ПРОСЛАВЕ ЈОЈ 25-ГОДИШЊЕГ ГЛУМОВАЊА 4. (16.) НОВЕМБРА О. Г.)
(Свршетак).

Сајевићка је (с мужем својим заједно) била пуних пет година дана члан новосадске позорнице. Глумила је редовно прве партије озбиљне врсте, а по потреби када и сентименталну наивку. Сајевићка је једна од оних глумица, с којима је задовољна свака критика у улогама, које спадају у њихову струку, које се слажу с њиховом индивидуалношћу, но које никад никакве партије не покваре, које никад не нарушају хармоније, које се увек и у свакој улози дају гледати и слушати.

Таквих глумица и глумаца нема размерно толико на великим позорницама, где је за сваку струку одличних уметника, али их има на позорници загребачкој, београдској и новосадској, где нема глумачких спага на избор, па би и зло било, да их нема.

Сајевићка је прави тип таквих вештакиња.

С новосадском позоришном друштином обишла је Сајевићка, Банат, Бачку и Срем, и свакде је напала захвално опћинство, које јој је сваком приликом указивало своје симпатије.

Још и данас има она с тих путовања много лепих и драгоценних успомена.

У сваковременим улогама она је у то време доказала свој таленат и своју многостручност. Уз ловудску сиротицу глумила је Дону Дијану, уз Катарину Хауердову — Софију у „Сну и јави“ од дра Милана Јовановића, уз Лујзу у „Сплетци и љубави“, „Јулију“ од Шексира, уз Ану у „Низу Бисера“ — Есмералду у „Звонару богоодичине цркве“, уз Еболијеву у „Дон Карлосу“ — Ружицу у „Циганишу“ од Сиглигетија и т. д.

Та разноврсност није Сајевићки искодила; није јој сметала, да буде уметница у залонским улогама, које не траже елементарног осећаја, силних ефеката и импозантнога грла.

Године 1877. врати се Сајевићка у Загреб, жељећи да буде опет ангажована на хрватском позоришту. Али у то време била су сва места попуњена (бар на папиру), те се негдања из-

врсна наивка, а садања салонска дама није могла одмах ангажовати. Интенданат Кнајзл понуди јој да гостује. Као Марија Стјуартова и Адријена Лекуврерова, она је обновила своје однашење према загребачком опћинству, које је своју љубимицу по повратку живо поздравило. Из тога гостовања, доби она сјајну (према нашим приликама) понуду од управе београдског народног позоришта, да дође тамо гостовати „на ангажман“. Опростили су врло срдично са загребачким обичајством као Адела у „Новинарима“, и то она у Београд јако ожалошћена, што није могла одмах за увек остати у Загребу, и ако је то била срдачна жеља и њезина и позоришних пријатеља. Међу тим, за кратко време буде јој и та же жеља испуњена.

Своје гостовање започе Сајевићка у Београду с „Дором“ и за мало вечери освоји београдско опћинство, те њеном ангажману није било никаквих запрека. Али баш у то време мораде отићи из Загреба (са својим мужем) Јулка Јовановићка, а на штету хрватске позорнице умре међу тим и заслужна Бајза-Славикова, па тако буде Сајевићка позвана, да се одмах врати у Загreb и потпише с управом хрватског позоришта нов, сталан уговор.

Она се, наравно, весела љубица врати и на брзо ступи на позорницу као наследница Бајзе-Славикове у тако званој старачкој струци.

Од онда је непрекидно у Загребу, те неуморно ради и свеједнако се усавршује. Добродушне старице, озбиљне или комичне, она приказује с пуно темперамента, симпатично, и не по шаблони, него увек добро промишљено, лепо ниансовано, у целини вазда складно. У интриганским улогама имала је мање праксе, али да уме и салонске јунакиње те врсте достојно приказати, доказ је њена војводкиња Малброва у „Чапши воде“. На послетку не смеју се заборавити ни типичне љене улоге, као што су циганка у „Тренку“, Фадета у „Цврчу“, брбљава Мути-барићка, у комаду „Еј људи, што се не жените“,

мис Сара у „Књижничару“, бака у „Распнући“ и др., којима ће красно (али то је још, надајмо се, врло далеко) завршити своје вештачко доловање.

Сноменуо сам тек неколико улога гђе Сајевићке, у којима се одликовала и по којима се види, како је у својих двадесет и пет година глумачког живота глумила — све струке, све драматске врсте, све врсте карактера. Да више улога набрајам, не би било ни потребно, а није лако ни могуће, јер их је глумила преко четири стотине. Колико је за то требало у-

чења, марљивости, размишљања, веџбе, то није тешко схватити. На толик свој и тако успешан рад може се наша Сајевићка с поносом осврнути на дац, којим је навршила четврт века службе у храму Талије. Она је не само вазда вршила своју дужност; она је учинила све, што је могла. То јој је највећа хвала, а то јој је и утеша за све жртве, за сва прегоревања, којих је у нашем хрватском или српском уметничком животу више, но што многи и многи мисле . . .

Дезидеријус.

Кр. српско народно позориште у Београду.

(Свршетак.)

Јеврем Божовић, редовни члан и надзорник позорнице.

Први пут почeo глумовати 1870, у приватној дружини Лазе Поповића. — Од 4. септембра 1872 до 26. јуна 1876 глумовао при народном позоришту у Новоме Саду. — 10. маја 1877 ступи у дружину кр. срп. народног позоришта, као редован члан. — Једно време био је без службе у доба смањивања дружине, због штедње. — На ново је примљен за привременог, а за тим за редовног члана. — Надзорник позорнице постао је октобра 1886 године.

Илија Станијевић, редовни члан.

Почeo глумовати 20. августа 1879 године. Први пут ступио на позорницу у Београду. Био хонорарни глумац и певач до 1. септембра 1881 године. Тад је отишао за члана народног позоришта у Новоме Саду, где је пробавио све до 30. јула 1885 године. Онда се вратио у Београд. Због ванредних прилика услед рата ангажован је тек 1. новембра 1886 године за редовног члана кр. срп. народног позоришта.

Милка Гргурова, стални члан.

Први пут ступила на позорницу 19. јула 1864 у Новоме Саду, где је била све до краја септембра 1868. — 1. октобра 1868 ступила у кр. српско народно позориште, као редован члан. — 19. марта 1879 постала је стални члан. — Од како је ступила у наше народно позориште, није га никад напуштала.

Љубица Коларовићка, стални члан у миру.

Први пут ступила на позорницу 1861 у народном позоришту у Новоме Саду, где је служила до јула 1863. — Од јула до октобра те године била је у дружини Д. Т. Коларовића. — Октобра 1863 пређе у Загреб, а за тим дође у Нови Сад, у јуну 1864, где је била, као редован члан, до септембра 1868. — Октобра 1868 ступи у кр. српско народно позориште, као редован члан 19. марта 1879 постане сталан члан. —

Октобра 1881 пређе у Загреб. — Маја 1882 врати се у Београд, а новембра те године стављена у стање покоја с годишњом пензијом од 1009.96. динара.

Марија Цветићка, стални члан.

Ступила на позорницу земаљскога казалишта у Загребу у почетку 1864 године. — 2. априла 1870. године дошла је у Београд и примљена за редовног члана кр. срп. народног позоришта. Постала стални члан 19. марта 1879. године.

Лука Јовановићка, редовни члан.

Ступила први пут на позорницу 12. јула 1862. године у Новоме Саду. Преšла у Београд 1863. године, где је била члан дилетантске позоришне дружине, а после у дружини Мандровићевој све док се та дружина није распустила и Мандровић отишао у Загреб. После тога ступила је у дружину Јоце Поповића, а одмах за тим у дружину свога оца Паје Стенића. Године 1867 венчала се с Томом Јовановићем и после била с њим заједно у Стенићевом друштву, па у Београду од 1869. до 1872. године, па у Загребу до 1878. године, кад се вратила у Београд и постала чланом кр. срп. нар. позоришта.

Августа Нигринова, редовни члан.

Почела глумовати 1878 године код словеначког драматског друштва у Љубљани, које је давало представе само зими. Дошла је у Београд 1. септембра 1882 године и примљена за члана кр. срп. народног позоришта.

Емилија Поповићева, редовни члан.

Први пут ступила на позорницу 1. маја 1869. код народног позоришта у Новоме Саду, где је приказала дечије улоге. — 24. новембра 1869. пређе у дружину Лазе Поповића, у којој је била до 1874. — 1875. пређе у дружину Ђорђа Пелеша, где је остала до 1878. — 10. марта 1878. пређе у Београд, прво као хонорарни члан, а 1. априла 1878. примљена буде за члана редовног.

Милева Радуловићка, редовни члан.

Први пут ступила на позорницу у народном позоришту, у Новоме Саду, где се налазила од 1864 до 1869. — 1859 ступила је у друштину кр. срп. народног позоришта у Београду. — Године 1871 пређе у Загреб, где је остала до 1874. закључно. — Године 1875. врати се у Београд, где као редован члан служи непрекидно.

Катаџа Лугумерска, редовни члан.

Први пут ступила на позорницу у Новоме Саду, а после 8 месеца, јуна 1871, ступила је у друштину кр. срп. народног позоришта као редован члан. — У години 1875/6. била је 11 месеца у друштву Ђорђа Челеша, а после тога се на ново вратила у Београд.

Александра Ђуришићева, редовни члан.

Први пут ступила на позорницу 20 августа 1880. — Фебруара 1882 постала редован члан.

Анка Фрасинелова, редовни члан.

Ступила први пут на позорницу 1882. године у земаљском казалишту у Загребу. Примљена за члана кр. срп. народног позоришта 26. септембра 1883. године.

Душан Ликић, шаптач.

Вршио шаптачку дужност у дружини Ђорђа Пелеша од 1873 до 1877. — Имао је доцније своју приватну друштину, за тим на изменце, по 6—10 месеца, као привремени члан и шаптач, служио је при кр. срп. народном позоришту. — Од 1882. служи као шаптач.

Дамјан Ковачевић, хаљинар.

Служи од 1863. До 1868. био је хаљинар народног позоришта у Новоме Саду, а од то доба непрекидно служи у кр. срп. нар. позоришту.

Глиша Аранчићки, власуљар.

По свршену власуљарској школи и практици у Бечу, дошао је за позоришнога власуљара 11. новембра 1878 и служи непрекидно.

ЛИСТИЋИ.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(*Млинар и његово дете*.) По старој традицији приказивао се је 2. нов. о. г. „Млинар и његово дете“. Факат, да се тај комад одомаћио и на нашој позорници, те да се редовно даје о задушиницама сваке године, доказује најбоље, да се наше позориште развијало под непосредним утицајем немачке драматургије; други пак факат, да неки наши глумци ради и с особитом љубављу глуме улоге у томе и у сличним комадима негдањих бечких „пучких писаца“, доказује опет, да и наши глумци већином потичу из немачке глумачке школе. О тим појавима, као јасним чињеницама, не маримо говорити, јер се хисторички развитак никакве институције не може затајити, штиједним махом у други колосек упутити. Друго је питање, је ли потребно, да се управа још увек држи традиције, која није чиста хрватска, те да још увек износи на даске драматске продукте а la „Млинар и његово дете“. Ал' и на то питање тешко је нама одговорити, док је напротив позоришној управи одговор веома лак. Она може показати на пуну кућу, која је синоћ благајни добавила приличан приход, па је испричана, а критичар разоружан. Против душком пуних кућа у нашим материјалним приликама — не да се војевати, и с тога „Млинар и његово дете“ још увек има *raison d'être*. — Приказивало се пристојно. Г. Милан посвећује сав труд и много љубави своме млињару, само не може да у томе тврдици изтакне и комичну страну, како је то с успехом чинио покојни Фрајденрах. Иначе заслужује Миланово

доследно тумачење те претешке улоге сваку хвалу. Ѓица Собјеска настојала је да ногоди тон своје Марије тако, да су све невине душе у позоришном паркету сузе сије због њезине несрће. И остали су гледали да задовоље захвално опћинство. У колико је наше опћинство коракнуло у напред од оно доба, кад је Рајмунд своје духове изнео на позорницу, доказује то, што је она гласовита процесија мртвца изазвала опћи смех. То уједно доказује, да „Млињару и његову детету“ не ће бити више дуготрајан живот на нашој позорници. А већ је томе и време.

Н. Н.

ПОЗОРИШТЕ.

(*Корделија*.) Од најновијих опера руских најпопуларнија је опера „Корделија“, коју је г. 1886. написао Никола Ф. Соловјев, префесор музичке теорије на конзерваторију у Петрограду. Опера „Корделија“ (у 4 чина) пева се не само у целој Русији с великим успехом, као у Петрограду, Москви, Кијеву, Казану, него је утврла себи пута већ и у туђини.

(*Хенрик Ибзен о идөалу*.) У почаст знаменијом драматику и песнику норвешком Хенрику Ибзену приређена је сјајна гозба у Штокхолму. На здравицу одговорио је Ибзен, да је у својим драмама у толико пессимиста, што не верује у вечношћ људског идеала, али је иначе оптимиста, јер је уверен о потреби неких идеала, који треба да се шире и негују. Он је свој програм разложио у својој драми: „Цар и Галилеј“.

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 2.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 10. (22.) НОВЕМБРА 1887.

По други пут:

РОБИЈАШЕВА ЂЕРКА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, НАПИСАО А. ВИЛБРАНТ, ПРЕВЕО ЈОВАН ГРЧИЋ. РЕДИТЕЉ: ДОБРИНОВИЋ.

ОСОБЕ:

Ајленштајн судац	Васиљевић.
Ролф, творничар	Миљковић.
Ида Рајхолдовица	Д. Ружићка.
Агата Штерновица	С. Вујићка.
Хugo, синчић Агатин	С. Миљковићева.
Фабрицијус	Ружић.
Волмутовица	Ј. Добриновићка.
Демлер, слуга у Ролфа	Добриновић.
Абел, баштован у Ролфа	Лазић.
Кета, Фридерика, рукавичарке	М. Максимовићева. С. Миљковићка.
Перовођа	В. Димитријевић.
Судски слуга	Кестерчанек.

Радња се збива у садашњости, у главном граду у провинцији.

Болују: М. Димитријевић и М. Марковић.

У четвртак 12. новембра: „РАТ У МИРНО ДОБА“. Шаљива игра у 5 чинова од Мозера и Шентана, прерадио Бранко М. Јовановић. Редитељ: Добриновић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dlt. fizet.)